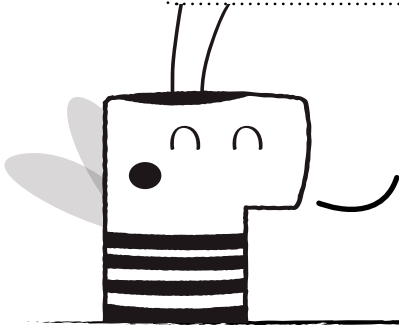

Qui va inventar la baieta?

Nom: _____

Grup: _____

La baieta és un utensili domèstic d'ús quotidià i per això no li donem gaire importància, però en realitat fa només uns quaranta anys que va revolucionar els mètodes de neteja a tot el món.

Font: Magazine de La Vanguardia

Un enginyer espanyol, Manuel Jalón Corominas, va ser el gran aliat de les persones que fins aleshores havien de fregar de genolls. L'enciclopèdia Encarta de Microsoft li atorga la cinquena posició entre els inventors i descobridors espanyols.

El 1956 aquest inventor va col·locar un pal a un drap de fregar i una galleda amb un escorredor de rodets accionats amb un pedal en un aparador de Saragossa. Ningú no sabia per a què servia aquest article, que era de luxe i estava valorat en 395 pessetes. El seu creador li va posar el nom de 'fregasuelos', paraula que considerava més elegant, però el seu primer venedor la va anomenar 'fregona' i així ha passat al diccionari de llengua espanyola. Aquesta paraula en castellà abans designava també la dona que fregava el terra a més de l'utensili, que en català s'anomena 'baieta' o 'pal de fregar'.

El seu creador diu que la va idear pensant especialment en les dones grans que fregaven de genolls i, el que és més important, va evitar que milions de persones patissin malalties com la bursitis de genolls, l'artritis, l'artrosi, les lesions per estelles, les infeccions, els fongs a les ungles o la deterioració de les mans.

Avui dia es calcula que almenys dos milions de persones fan servir cada dia la baieta a Espanya, la qual cosa demostra que, tot i que és un objecte molt senzill i barat, ha suposat un gran avenç.

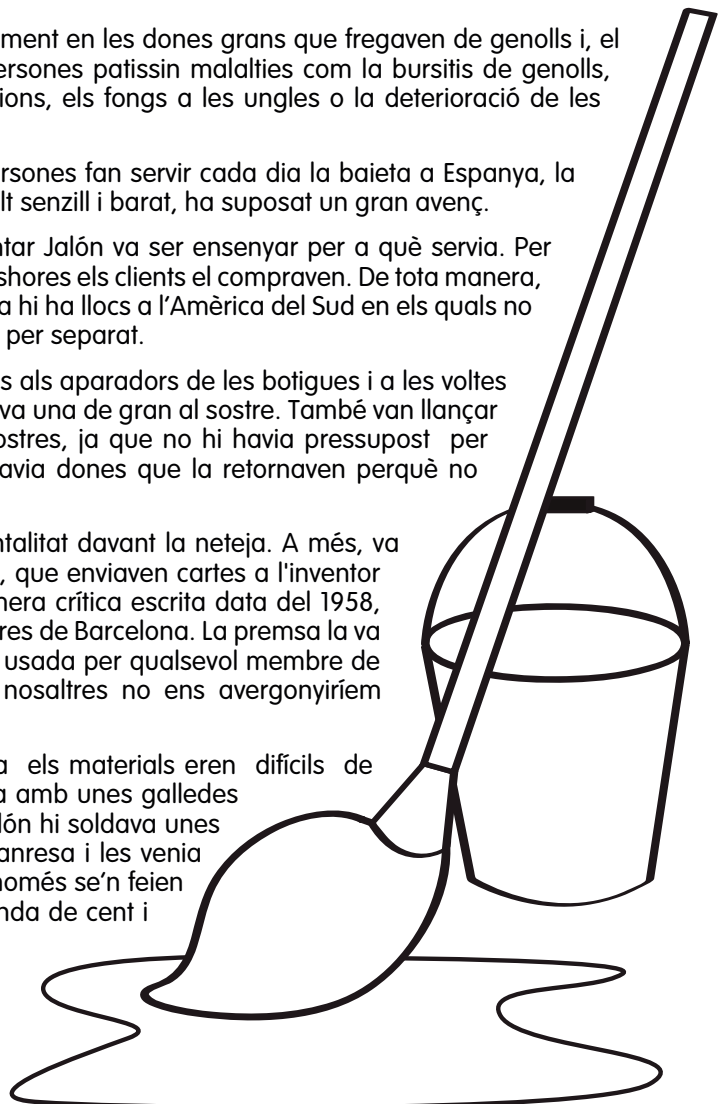
El major problema per vendre el giny que va inventar Jalón va ser ensenyar per a què servia. Per demostrar-ho, el venedor fregava l'establiment i aleshores els clients el compraven. De tota manera, tot i que l'ús de la baieta està molt estès, avui encara hi ha llocs a l'Amèrica del Sud en els quals no saben per a què serveix i en venen els components per separat.

La baieta es va donar a conèixer fent demostracions als aparadors de les botigues i a les voltes ciclistes amb una furgoneta escombra que en portava una de gran al sostre. També van llançar publicitat amb paracaigudes sobre les fires de mostres, ja que no hi havia pressupost per fer-ho d'una altra manera. Tot i això, encara hi havia dones que la retornaven perquè no sabien com funcionava.

La baieta va canviar el mètode, la posició i la mentalitat davant la neteja. A més, va anar millorant gràcies a l'aportació de les usuàries, que enviaven cartes a l'inventor en què li explicaven els possibles defectes. La primera crítica escrita data del 1958, quan es va presentar a la Fira Internacional de Mostres de Barcelona. La premsa la va anomenar "escombra baieta ultramoderna per ser usada per qualsevol membre de la família"; el cronista hi va afegir: "fins i tot nosaltres no ens avergonyíem d'utilitzar-la".

Com que a l'època en què es va fabricar la baieta els materials eren difícils de trobar, els primers models es van fer a Barcelona amb unes galledes compactes sense galvanitzar; després el senyor Jalón hi soldava unes peces a Saragossa, les enviava a galvanitzar a Manresa i les venia quan li tornaven a arribar a Saragossa. Al principi només se'n feien una o dues cada dia, fins que van tenir una comanda de cent i van poder comprar una premsa.

Un dels problemes va ser trobar un cotó trenat que absorbís l'aigua sense que es desfessin els fils.

Ja durant els anys seixanta els turistes i els emigrants se n'anaven d'Espanya carregats de baietes i els anys vuitanta el seu inventor en venia a 30 països, tenia 150 empleats i facturava 1.300 milions de pessetes anuals. Va ser aleshores quan va vendre la seva empresa a la multinacional holandesa Curver, que fabricava les baietes a la Xina i les exportava a 60 països.

Abans de convertir-se en un dels objectes més exportats de la història, l'invent es va haver de perfeccionar. L'any 1959 el senyor Jalón va substituir els rodets d'escórrer per un embut ple de forats i el 1965 va canviar la forma de la galleda. Segons explica, va ser la primera galleda amb generatriu corba, que és la que dóna resistència al buc dels avions; això va suposar reduir-ne el pes i el material en un 25% i en va simplificar el transport, perquè a partir d'aleshores les galledes es podien col·locar les unes dins de les altres mentre que abans s'havien d'apilar.

L'arribada del plàstic va suposar una evolució d'aquest invent i el va deixar tal com el coneixem avui. El plàstic va permetre al seu inventor patents mundials i li va donar la possibilitat d'innovar amb escorredors, rodets, galledes, glaçoneres, neveres portàtils per a trasplantaments d'òrgans... Segons explicava, però, li va quedar un assumpte pendent, l'encast del pal amb la baieta: "Com que el primer sistema amb una pinça i una molla era car, vam haver de buscar alguna cosa simple i barata, que amb tanta competència no deixava diners, però ens permetia mantenir la fàbrica treballant les 24 hores del dia, excepte el dia de festa local; mai no vam aconseguir un encast que obligués els usuaris a comprar-nos els recanvis a nosaltres i aquí vam perdre un gran negoci."

Als llibres i als museus hi veureu que els productes més representatius del disseny industrial espanyol són la moto Montesa, el Talgo i la baieta. D'aquests tres invents de l'enginyeria d'Espanya, la baieta és l'única que circula pels cinc continents.

VOCABULARI

Quotidià: de cada dia.

Giny: màquina, artefacte.

Galvanitzar: recobrir l'acer d'una pel·lícula de zinc per tal de protegir-lo de la corrosió.

Encast: encaix.

1 ENS PICA LA CURIOSITAT

1. Fes una enquesta al teu entorn sobre les tasques domèstiques de neteja i indica si la feina es fa entre tots els membres de la família, si la fa la mare únicament, si la fa el pare únicament o si la fa una persona contractada.

Per tal de poder-ho comparar, pregunta com es fan les tasques domèstiques a casa teva i com es feien a casa dels teus avis temps enrere.

2. L'invent de la baieta se li va atribuir al senyor Manuel Jalón Corominas en sentència judicial de l'any 2009. Investiga sobre la polèmica de l'autoria de l'invent que manté la família Bellvis amb el senyor Jalón.

3. Entrevista persones grans del teu entorn per conèixer els canvis més importants relacionats amb la neteja del terra, la roba, la vaixela...

2 A L'EIXAM

A la publicitat original de la baieta es parla sempre de la dona com a usuària d'aquest instrument. Considereu que aquesta publicitat seria vàlida actualment?

.....

.....

